

ZAVISNO SLOŽENE REČENICE (I. dio)

Za provjeru znanja potrebno je u složenoj rečenici s dva predikata:

- prepoznati zavisnu surečenicu (1 bod)
- zaokružiti veznik (1 bod)
- odrediti vrstu zavisne surečenice (3 boda)
- upisati zarez ako se po pravilu piše (1 bod)

Idemo redom:

DVA KLJUČNA KRITERIJA ZA PREPOZNAVANJE ZAVISNE SUREČENICE:

1. ona uvijek počinje veznikom
2. ona CIJELA odgovara na jedno od tih pitanja
(BITNO: pitanje se postavlja iz glavne surečenice).

PRIMJER:

Čim dođeš u stan pošalji nam poruku.

PRVO – odrediti granicu zavisne i glavne

Moraš prepoznati koje riječi snažno oko sebe okuplja prvi predikat (doći), a koje drugi predikat (poslati).

Čim dođeš u stan ----- pošalji nam poruku.

Kad primijenimo dva gornja kriterija, vidimo da je lijeva zavisna:

1. počinje veznikom
2. CIJELA odgovara na jedno pitanje: KADA?

Pitanje se postavlja iz glavne:

„Pošalji nam poruku...“ KADA? – „čim dođeš u stan“.

Po samom pitanju znamo vrstu: to je vremenska zavisna surečenica.

PISANJE ZAREZA

PRAVILO:

Zarez se piše kad je INVERZIJA (obrnut poredak), tj. kad ide zavisna pa glavna surečenica:

Čim dođeš u stan, pošalji nam poruku.

Ako je poredak: glavna pa zavisna, zarez se ne piše:

Pošalji nam poruku čim dođeš u stan.

Riješi sljedeću rečenicu:

Nazvat ću te kad dođem doma.

Dodatni savjet za razlikovanje zavisne i glavne surečenice:

Cijelu zavisnu rečenicu možemo zamijeniti nekom „praznom riječi“ te vidjeti na koje pitanje ta riječ odgovara:

Čim dođeš u stan, pošalji nam poruku.

TADA nam pošalji poruku. (KADA?)

Nikad nema mira **gdje on dođe**.

Nikad nema mira ONDJE. (GDJE?)

Pokušajte posložiti obranu **onako kako smo vježbali**.

Pokušajte posložiti obranu ONAKO. (KAKO?)

Ne mogu doći na rođendan **jer idemo u Split**.

Ne mogu doći na rođendan ZATO. (ZAŠTO?)

Tko prvi dođe, neka prozrači učionicu.

TAJ neka prozrači učionicu. (TKO/ŠTO?)

Perica je rekao **da ne može doći na igralište**.

Perica je rekao TO. (KOGA/ŠTO?)

VJEŽBAJ DALJE (tu je svih šest vrsta):

1.

Kad je vidio brata počeo je plakati.

Pomogao sam mu jer je on meni pomogao prošli put.

Igrat ću se ondje gdje smo jučer bili.

Tko zakasni ne će ići s nama.

Učitelj je rekao da moramo ponijeti tenisice.

Oni razgovaraju kao da su odrasli ljudi.

2.

*Nisam došao jer me niste pozvali.
Tko ne vjeruje u pobjedu neka ostane doma.
To sam čuo čim sam ušao u školu.
Onuda gdje smo prošli ne bih više htio prolaziti.
Nisam vjerovao da ćemo uspjeti.
Odgovarao je kao da ne želi veću ocjenu.*

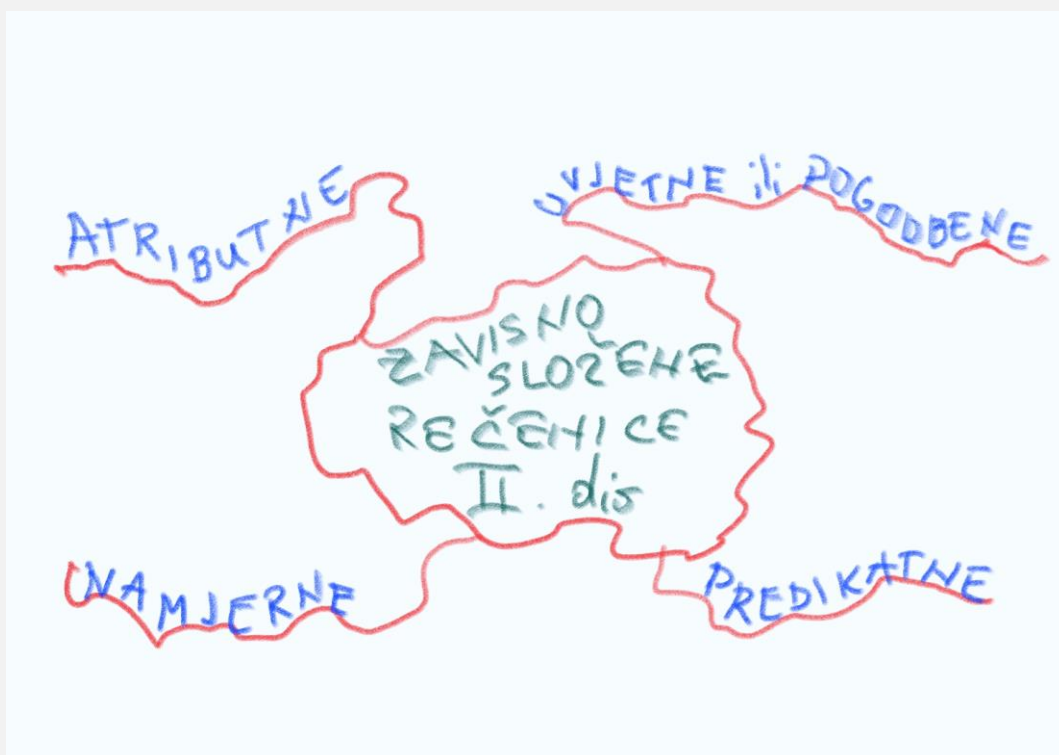
3.

*Učitelj nam je rekao da poneseo sendviče.
Prije nego što sam ušao u školu isključio sam zvukove mobitela.
Nećemo ti kupiti novi mobitel zato što je taj sasvim dovoljan za tvoje potrebe.
Tko prihvaća tvoje mane pravi ti je prijatelj.
Našao sam mobitel ondje gdje smo ostavili stvari.
Ovako kako smo se sad dogovorili ponašajte se pred našim gostima.*

4.

*Tko sadi vjetar pobrat će oluju.
Dok sam se ulazio u dvoranu čuo sam trenerovo vikanje.
Nitko od nas nije znao što se dogodilo.
Jednog dana ćemo stići ondje gdje smo krenuli.
On se ponaša kao da je najpametniji na svijetu.
Budući da si me već jednom prevario više ti ništa ne vjerujem*

ZAVISNO SLOŽENE REČENICE (II. dio)

UVJETNE ili POGODBENE

U zavisnoj se postavlja uvjet za izvršenje radnje glavne surečenice:

Ako me poslušáš, nagradit ću te.

(U engleskom jeziku počinju veznikom „IF“.)

Postoje četiri veznika za pogodbene:

- **ako = li** – uvijek su zamjenjivi:

Ako dođeš na vrijeme, ići ćeš s nama.

Dođeš li na vrijeme, ići ćeš s nama.

- **kad** (+ kondicional):

Kad bi došao na vrijeme, išao bi s nama.

- **da** (+ perfekt) – kazuje neostvarenu pogodbu (prošla baba s kolačima):

Da si došao na vrijeme, išao bi s nama.

Naravno, može glavna surečenica doći prije zavisne, samo se tada ne piše zarez:

Išao bi s nama da si došao na vrijeme.

Ići ćeš s nama ako dođeš na vrijeme.

Vježbaj

Od idućih misli načini uvjetnu pa glavnu surečenicu sa sva četiri veznika

[ako = li, kad (+kondicional), da (+perfekt)]:

(uvjetna zavisna - glavna)
MI POBIJEDITI - MI IĆI U FINALE

(glavna - uvjetna zavisna)
JA DOĆI - JA IMATI VREMENA

NAMJERNA REČENICA

Kazuje namjeru s kojom je učinjena radnja glavne surečenice:

Probio sam se do pozornice da dobijem potpis od Sheerana.

Probio sam se do pozornice... s kojom namjerom?

Problem je s njima to što odgovaraju i na pitanje „Zašto?“, a to je pitanje i za uzročne. Valja usporediti koja je radnja poslije radnje u glavnoj (namjera), a koja je prije radnje u glavnoj (uzrok).

Došao sam da mi pomogneš. (zašto)

prije poslije (namjerna)

Došao sam jer sam dobio pozivnicu. (zašto)

poslije prije (uzročna)

Prepoznavaj koja je uzročna, a koja namjerna:

Krenuo sam u šest tako da dođem prije sviju. (zašto)

Krenuo sam u šest zato što me mama natjerala. (zašto)

Vježbaj, stvori uzročnu i namjernu:

glavna

zavisna namjerna

MI DIJELITI NAŠ ŠKOLSKI FILM - FILM IMATI VIŠE PREGLED (ZAŠTO)

glavna

zavisna uzročna

MI SVI ZASPATI NA SAT - MI NA SAT BITI DOSADNO (ZAŠTO)

ATRIBUTNE

Dodatna informacija o imenici koja se pridodaje veznicima „koji“ i „kakav“:

Ovo je onaj mobitel koji sam dobio od strike. (Koji mobitel?)

Napokon imam bicikl kakav sam oduvijek htio. (Kakav bicikl?)

Ispred veznika može doći prijedlog:

To je taj film o kojem sam ti pričao. (Koji film?)

Vježbaj

Poveži dvije rečenice u jednu tako da uz imenicu koja se ponavlja dodaš atributnu surečenicu.

To je slika. Tu sliku sam kupio u Rimu.

Koja slika?

Vitez me je napao. Vitez je imao crni oklop.

(Koji vitez je imao crni oklop?)

Nosio je sat. Takav sat ima Ronaldo.

Kakav sat?

Pas laje. Pas ne grize.

Kakav/koji pas ne grize?

Gdje je torba? Torbu sam ovdje ostavio.

(Koja torba?)

Kupio sam tenisice. Takve tenisice ima Trump.

(Kakve tenisice?)

Onaj dečko je pitao za tebe. Tog dečka smo upoznali u Trnskom.

(Koji dečko je pitao za mene?)

Onaj Marko je uvijek na mobitelu. Taj Marko se ljuti zbog zapisa.

(Koji Marko se uvijek ljuti zbog zapisa?)

PREDIKATNE (neće biti u testu)

One su poput imenskog predikata.

Imenski predikat tvori nedovršeni glagol biti i neka imenska riječ:

Petar je liječnik.

On je bio nemiran.

I sad na mjesto tog imenskoga dijela dođe surečenica.

Ocjena je kakvu si zaslužio.

Torta je da ljepša ne može biti.

Vježbaj, oblikuj predikatnu surečenicu uz glagol biti iz glavne:

Izlet je takav. Izlet ne može biti bolji.

Svađa je to. U svađi se ljudi prepiru.